

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE
V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

DOKUMENT JE ELEKTRONSKO PODPISAN!
Podpisnik: Suzana Lep Šimenko
Izdajatelj certifikata: SI-PASS-CA
Številka certifikata: 00BC1A4C04000000057592813
Potek veljavnosti: 11. 06. 2031
Čas podpisa: 15. 10. 2026 09:27
Št. dokumenta: 53000-2/2026-1537-4

Erjavčeva 15, 1000 Ljubljana

T: 01 230 80 00, 01 230 80 01

F: 01 230 80 17

E: urad.slovenci@gov.si

www.uszs.gov.si

Številka: 53000-2/2026-1537-4

Ljubljana, 15. 10. 2026

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo o obisku ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Suzane Lep Šimenko in državne sekretarke dr. Helene Jaklitsch pri avtohtoni slovenski narodni skupnosti v Avtonomni deželi Furlaniji – Julijski krajini 6. in 7. oktobra 2026 – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi prvega odstavka 2. člena in šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17, 163/22 in 57/25 - ZF) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s Poročilom o obisku ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Suzane Lep Šimenko in državne sekretarke dr. Helene Jaklitsch pri avtohtoni slovenski narodni skupnosti v Avtonomni deželi Furlaniji – Julijski krajini 6. in 7. oktobra 2026.

mag. Janja Garvas
GENERALNA SEKRETARKA

Sklep prejmejo:

- Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in mladino,
- Ministrstvo za kulturo
- Ministrstvo za lokalno samoupravo, kohezijo in regionalni razvoj
- Ministrstvo za kmetijstvo
- Ministrstvo za gospodarstvo, delo in šport
- Ministrstvo za infrastrukturo

2. Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Suzana Lep Šimenko, ministrica, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Irena Vadnjal, Sektor za Slovence po svetu, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

3. Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

/

5. Kratek povzetek gradiva:

Namen prvega obiska ministrice Suzane Lep Šimenko in državne sekretarke dr. Helene Jaklitsch pri avtohtoni slovenski narodni skupnosti na Videmskem je bila seznanitev z delovanjem in organiziranostjo slovenske skupnosti in aktualnimi izzivi, s katerimi se slovenska avtohtona narodna skupnost srečuje. Pozornost je bila posvečena tudi utrjevanju in širjenju sodelovanja Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu s slovenskimi strukturami v AD FJK, predvsem pa spoznavanju delovanja pripadnikov slovenske narodne skupnosti v Videmski pokrajini. Izpostavljene so bile teme šolanja v slovenskem jeziku, vidne dvojezičnosti, duhovne oskrbe v slovenskem jeziku, problematike na področju kmetijstva, gospodarstva, čezmejnega sodelovanja, infrastrukture, športa in kulture.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: /

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ		

OBRAZLOŽITEV:**I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu**

V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):

- prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov,
- odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov,
- obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in

prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

Kratka obrazložitev

Finančna sredstva za obisk so zagotovljena na proračunski postavki Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu 5479 – materialni stroški.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: DA/NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: DA/NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA/NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

NE

Ko se pripravlja informacija za vlado, objava vsebine takih gradiv na spletni strani ni potrebna.

(Če je odgovor DA, navedite:

Datum objave:

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.
- .

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):

Upoštevani so bili:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Poročilo je bilo dano

Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o ..., kar je navedeno v predlogu predpisa.)

Suzana Lep Šimenko
ministrica

**Poročilo o obisku ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Suzane Lep Šimenko in državne sekretarke dr. Helene Jaklitsch pri avtohtoni slovenski narodni skupnosti v Avtonomni deželi Furlaniji – Julijski krajini
6. in 7. oktobra 2026**

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Suzana Lep Šimenko in državna sekretarka dr. Helena Jaklitsch sta 6. in 7. oktobra 2026 obiskali avtohtono slovensko narodno skupnost v Furlaniji – Julijski krajini, in sicer rojake, ki živijo v Videmski pokrajini.

Namen prvega obiska ministrice Suzane Lep Šimenko in državne sekretarke dr. Helene Jaklitsch pri avtohtoni slovenski narodni skupnosti na Videmskem je bila seznanitev z delovanjem in organiziranostjo slovenske skupnosti in aktualnimi izzivi, s katerimi se slovenska avtohtona narodna skupnost srečuje. Pozornost je bila posvečena tudi utrjevanju in širjenju sodelovanja Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu s slovenskimi strukturami v AD FJK, predvsem pa spoznavanju delovanja pripadnikov slovenske narodne skupnosti v Videmski pokrajini. Ministrico so na vseh srečanjih spremljali generalni konzul RS v Trstu Tomaž Kunstelj ter predstavniki obeh krovnih organizacij, Sveta slovenskih organizacij (Walter Bandelj, Anna Wedam) in Slovenske kulturno-gospodarske zveze (Nives Cossuta, Ivan Ciccone). Vsa srečanja so spremljali novinarji časopisov, radia in televizije iz vrst slovenske manjšine in TV Koper-Capodistria.

Izpostavljene teme pogovorov ministrice Lep Šimenko in državne sekretarke Jaklitsch s sogovorniki:

Sogovorniki so opozorili na nekatera področja, ki vplivajo na stanje slovenske skupnosti na tem demografsko, gospodarsko in ekonomsko revnem območju, ki je izredno podvrženo izseljevanju, odhajanju mladih izobraženih ljudi in asimilaciji.

1. ŠOLANJE V SLOVENSKEM JEZIKU

Potrebno je nadaljnje spremljanje eksperimentalnega modela večjezičnega pouka (slovenščina, italijanščina, nemščina, furlanščina) na Večstopenjskem šolskem zavodu Ingeborg Bachmann, zagotoviti uspešno nadaljevanje projekta ter trajna sistemska ureditev tega modela. Nujno je razširiti mrežo šol, na katerih bo poučevanje slovenskega jezika, ki naj postane kurikularni predmet. Podpreti je potrebno željo po vzpostavitvi višje srednje šole (dvojezične slovensko-italijanske ali s kurikularnim predmetom slovenski jezik) v Videmski pokrajini. Rešiti je potrebno problem priznavanja diplom, da se zagotovi ustrezni učni kader v šolah. Potrebno je nagovoriti italijanske oblasti, da prične z delovanjem tehnično omizje za slovenske šole tako na državni kot na deželni ravni.

2. VIDNA DVOJEZIČNOST

Pri stikih z lokalnimi oblastmi je potrebno dosledno zahtevati spoštovanje vidne dvojezičnosti (table naselij, prometna signalizacija, usmerjevalne oznake,...). Podpirati je potrebno večjo uporabo slovenskega jezika v javnem prostoru.

3. INFRASTRUKTURA, EVROPSKI PROJEKTI IN TURIZEM

Graditi je potrebno na še večjem povezovanju Videmske pokrajine z Gorenjsko in Posočjem. Podpreti je potrebno EZTS Skupne doline - Valli Condiveise ter znotraj projekta zagotoviti vidno vlogo slovenske manjšine. Potrebno je odpraviti mejne kontrole, ki krnijo možnosti čezmejnega sodelovanja.

4. KMETIJSTVO

Potrebno je pomagati Kmečki zvezi pri dejavnostih na področju podpore manjšim kmetijam in oblikovanju razvojnih spodbud za mlade prevzemnike. Potrebno je ponovno vzpostaviti redna bilateralna srečanja med Slovenijo in Italijo, na katerih bi poiskali ustrezne rešitve tudi za težave kmetov dvolastnikov ob meji.

5. KULTURNE DEJAVNOSTI, MUZEJI

Na vseh kulturnih področjih je potrebno podpreti delovanje slovenske manjšine na Videmskem ter ji pomagati pri zagotavljanju materialnih pogojev za njeno delovanje.

6. ŠPORT

Potrebno je zagotoviti licencirane slovenske športne trenerje.

7. DUHOVNA OSKRBA V SLOVENSKEM JEZIKU

Potrebno je najti rešitev za zagotovitev duhovne oskrbe v slovenskem jeziku v Videmski pokrajini vključno s svetiščem na Svetih Višarjah.

Podrobnejši vsebinski pregled

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Suzana Lep Šimenko in državna sekretarka dr. Helena Jaklitsch sta dvodnevni uradni obisk pri slovenski manjšini v Videmski pokrajini v Italiji začeli v Kanalski dolini. Ministrica je ob začetku obiska izrazila zadovoljstvo, da se je delovni program začel prav v Kanalski dolini, s čimer se potrjuje pomen ohranjanja slovenske prisotnosti na tem območju. Pozdravila je doseženi napredek pri izvajanju večjezičnega pouka in se zavzela za njegovo sistemsko ureditev. V okviru gospodarskih tem je izpostavila pomen čezmejnega sodelovanja na področjih turizma in malega gospodarstva ter nujnost medobčinskega povezovanja. Poudarila je, da krepitev gospodarskih vezi z matično domovino preko skupnih projektov odpira nove razvojne priložnosti za mlade v domačih krajih, kar ključno prispeva k ohranjanju slovenske identitete v Videmski pokrajini. Ohranjanje slovenske identitete in jezika na tem območju je neposredno odvisno od gospodarske vitalnosti regije, stabilnosti šolskega sistema ter doslednega uveljavljanja vidne dvojezičnosti po načelu recipročnosti z italijansko skupnostjo v Sloveniji.

V okviru obiska je na sedežu Sveta slovenskih organizacij v Trbižu potekalo srečanje s predstavniki slovenskih društev:

Združenje Don Mario Černet je izpostavilo pomen kontinuitete pri poučevanju slovenskega jezika in zagotavljanja slovenske duhovne oskrbe, vključno z duhovno oskrbo v slovenščini na Svetih Višarjah.

Ohranjajo dobre stike tako z županom kot z ravnateljico večstopenjskega šolskega zavoda, ob tem tudi pomagajo pri poučevanju v slovenskem jeziku. Predsednica Anna Wedam je predstavila delovanje združenja, ki je v zadnjih letih postavilo veliko večjezičnih tabel z imeni vasi. Njihova želja je, da bi se poučevanje v slovenskem jeziku sistemsko uredilo, ob tem pa poročajo, da so se to leto 4 dijaki udeležili poletne šole v slovenskem jeziku v Ljubljani, da so v Kranjski Gori organizirali tedenski tabor, ki se ga je udeležilo 7 učencev ter da je vedno večje povpraševanje po njihovem spletnem tečaju slovenskega jezika za odrasle. Prosili so za podporo, da bi v Kanalsko dolino ponovno prišel slovenski duhovnik ter da bi v poletnih mesecih v svetišču na Višarjah ponovno obhajali svete maše v slovenskem jeziku. Državna sekretarka in generalni konzul bosta opravila pogovore s pristojnima škofoma.

Letos ustanovljeno slovensko **športno društvo Julijce** je predstavila predsednica Aleksandra Jelen. Društvo se je v svojem začetnem obdobju usmerilo v namizni tenis in športno plezanje, v poletnih mesecih so organizirali zelo dobro obiskan predstavitveni športni tabor. Opozorila je na kadrovske primanjkljaje slovensko govorečih športnih trenerjev.

Kmečka zveza že 76 let deluje po celotnem slovenskem poselitvenem področju v FJK, slovenske kmete zastopajo v različnih predstavniških organizacijah. Svojim članom nudijo administrativno in svetovalno podporo, brez pomoči Slovenije pa tega ne bi zmogli. Predsednik Franc Fabec je izpostavil potrebo po strokovni podpori manjšim kmetijam in oblikovanju razvojnih spodbud za mlade prevzemnike, opozoril pa je na pomanjkanje bilateralnih srečanj med Slovenijo in Italijo, kar se kaže tudi v nerešenih vprašanih kmetov dvolastnikov.

Obisk se je nadaljeval na **Večstopenjskem zavodu Ingeborg Bachmann**. Ministrica in državna sekretarka sta se z ravnateljico Doris Siega, trbiškim županom Renzom Zanetto ter predstavniki pristojnih izobraževalnih institucij iz obeh držav (Peter Černic, predstavnik Deželnega šolskega urada FJK, Lara Pižent, pedagoška svetovalka za šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji, Roman Gruden, predstavnik Ministrstva RS za izobraževanje, znanost in mladino, dr. Mihaela Knez, Center za slovenščino kot tuji in drugi jezik FF ULJ) pogovarjali o izvajanju eksperimentalnega večjezičnega pouka (slovenščina, nemščina in furlanščina). V tekočem šolskem letu je učni kader zagotovljen, pouk v slovenščini pa že uspešno poteka, pri čemer so izpad znanja iz preteklih obdobij nadoknadili s pomočjo lokalnih društev. Pri tem je velikega pomena strokovna in materialna pomoč, ki jo projektu nudi Republika Slovenija. Ministrica je ob tem ponovno pozvala k trajni sistemski ureditvi tega izobraževalnega modela. Državna sekretarka je župana zaprosila za aktivno podporo pri uveljavljanju vidne dvojezičnosti ter ga opozorila na pomanjkanje oziroma odsotnost slovenskih napisov na javnih mestih in prometni signalizaciji.

Program se je nadaljeval v Ukvah, kjer se je vodstvo urada sestalo s predstavniki **Slovenskega kulturnega središča Planika** in **Glasbene matice**. Izpostavljena je bila potreba po sistemskem vključevanju mladih v kulturno življenje ter tesnejšem povezovanju z Gorenjsko in Posočjem. Obe instituciji stopata v obdobje visokih jubilejev (30 let Planike in 50 let prisotnosti Glasbene matice v dolini).

Glasbena matica trenutno izvaja pouk klavirja in kitare za približno 15 učencev ter skupinske izobraževalne programe. Kot ključni projekt so izpostavili organizacijo Mednarodnega glasbenega tekmovanja Tomaž Holmar v Naborjetu.

V **Reziji** sta ministrica in državna sekretarka obiskali Kulturni dom Rozajanska hiša/Rozajanski Dum, ki predstavlja osrednje stičišče kulturnega in družabnega življenja v dolini. Na delovnem srečanju z županjo Anno Micelli, občinskimi svetniki in direktorjem Naravnega parka Julijskih predalp Stefanom Santijem so spregovorili o kritičnih demografskih in razvojnih izzivih, pomenu zagotavljanja dostopnosti javnih storitev in delovnih mest za prihodnost doline ter možnosti za razvoj trajnostnega in kulturnega turizma. Izpostavljeno je bilo tudi plodno sodelovanje s Triglavskim narodnim parkom in posoškimi občinami. Delovanje slovenskih društev je v tej dolini izrednega pomena, saj odpira možnosti kulturnega razvoja. Ministrica je ob tej priložnosti lokalni skupnosti čestitala za odprtje nove šolske stavbe.

Nadaljevanje obiska v Solbici je potekalo v znamenju predstavitve bogate etnografske dediščine:

- **Muzej rezijanskih ljudi:** Predsednica društva Luigia Negro je predstavila delovanje muzeja, ki letno beleži več kot 3.000 obiskovalcev. Društvo aktivno ohranja lokalno pripovedno izročilo, med drugim pravljice Tine Vajtove, kar izvajajo v strokovnem sodelovanju z Inštitutom za slovensko narodopisje ZRC SAZU in Univerzo v Vidmu. Rezijanščino in slovenski jezik sistematično ohranjajo tudi prek glasila *Náš Glas* ter naprednih spletnih jezikovnih tečajev.
- **Muzej brusačev:** Vodstvo urada si je ogledalo zbirko, posvečeno tradicionalni brusaški obrti, ki je skozi zgodovino ključno zaznamovala gospodarstvo in življenje Rezijanov.

Prvi dan obiska se je sklenil v Bardu z ogledom **Etnografskega muzeja** in obiskom **Centra za kulturne raziskave**. Na srečanju s predsednico društva Luiso Cher, predstavniki centra ter zastopniki **Kulturnega društva Naše vasi** iz Tipane in drugih lokalnih društev iz Terske doline, je bila izpostavljena skoraj 60-letna tradicija institucionalne skrbi za slovenski jezik in kulturo. V zadnjem času se društvo srečuje z velikim nasprotovanjem predvsem župana Občine Bardo, kar jim je zelo okrnilo program delovanja. Sogovorniki so poudarili, da mora slovenska identiteta na tem območju ostati vidna, prepoznavna in živa tudi za prihodnje generacije. To je potrebno doseči skozi dosledno rabo jezika v javnosti, ohranjanje avtohtonih krajevnih imen ter z državno podporo delovanju lokalnih društev.

Ob koncu programa sta ministrica Lep Šimenko in državna sekretarka dr. Jaklitsch obiskali cerkev sv. Jurija ter grob Viljema Černa, pionirja kulturnega delovanja in dolgoletnega stebra zagovornikov slovenstva v Terskih dolinah. Njegovemu spominu sta se poklonili s prižigom sveče.

Drugi dan je bil posvečen delovnim obiskom v Čedadu, Špetru in Svetem Lenartu. Vodstvo urada se je sestalo s predstavniki lokalnih oblasti, slovenskih krovnih organizacij, prosvetnih in kulturnih ustanov ter obisk sklenilo s spominsko slovesnostjo v čast msgr. Marinu Qualizzi.

V uradni izjavi za medije je ministrica Suzana Lep Šimenko izrazila visoko stopnjo zadovoljstva nad delovanjem slovenske skupnosti in njenimi prizadevanji za ohranjanje narodne identitete. Izpostavila je pozitivne premike v odnosu lokalnih oblasti do manjšine in naraščajoč interes za učenje slovenskega jezika. Opozorila pa je na odprte izzive v šolstvu in pri zagotavljanju duhovne oskrbe. Poudarila je nujnost doslednega uresničevanja manjšinskih pravic po načelu recipročnosti z italijansko manjšino v Sloveniji.

Ministrica in državna sekretarka sta se na sedežu Občine **Čedad** srečali z županom Attiliem Vugo, pogovor je bilo usmerjen v krepitev čezmejnega sodelovanja. Župan je izpostavil dobro sodelovanje s slovensko skupnostjo in izrazil podporo ustanovitvi EZTS Skupne doline – Valli Condivise za tesnejše povezovanje s Posočjem in Goriško. Regija ima še veliko razvojnih možnosti na področju turizma in naravnih znamenitosti. Ministrica in državna sekretarka sta izrazili pričakovanje, da se ohranijo in nadgradijo odnosi s slovensko manjšino ter izrazili podporo pri iskanju skupnih rešitev na področju čezmejnega povezovanja na gospodarskem in turističnem področju. Opozorili sta na velik pomen vidne dvojezičnosti, ki daje temu prostoru posebno težo.

Ministrica in državna sekretarka sta se v Čedadu sestali s predstavniki društev, ki delujejo v okviru dveh krovnih organizacij Slovencev v Italiji:

Delovanje **Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ)** na Videmskem je predstavila predsednica Nives Cossuta. V nadaljevanju pogovora so spregovorili podpredsednik SKGZ za Videmsko Ivan Ciccone, podpredsednica ZSKD za Videmsko Luisa Cher, predsednica Kulturnega društva Ivan Trinko Iole Namor, predstavnica Kulturnega društva Rečan Aldo Klodič Margherita Trusgnach, predsednik Društva upokojencev Srebrna kaplja Fabio Bonini, predsednica Beneškega gledališča Cecilia Blasutig, odgovori urednik tednika Novi Matajur Miha Obič, predsednik Slovenskega deželnege gospodarskega združenja Fabio Pahor, podpredsednik Zveze slovenskih izseljencev FJK – Slovenci po svetu Mariano Zufferli in pokrajinski tajnik Kmečke zveze na Videmskem Francesco Chiabai. Sogovorniki so izpostavili, da se slovenska manjšina na Videmskem uspešno vključuje v delovanje občinskih skupnosti in da dobro sodeluje s Furlansko skupnostjo. Izpostavili so bogato kulturno dejavnost, a opozorili na težave pri zagotavljanju ustreznih prostorov za svoje delovanje. Zaznati je upad rabe slovenskega jezika v javnem prostoru. Opozorili so na demografski upad. Želijo si odprave mejnih kontrol in večjega povezovanja s Posočjem na gospodarskem področju. Tu bo v veliko pomoč tudi odprtje novih skupnih prostorov SDGZ in Kmečke zveze, ki želijo razvijati zeleni turizem. Izpostavili so, da se že kažejo rezultati delovanja DMO (Destination Management Organization) Turismo Benečija v povezavi z Inštitutom za slovensko kulturo, odgovoriti pa si morajo še na vprašanje, ali bodo delali le za slovensko skupnost na tem področju ali bo njihovo delovanje odprto za vse.

Na srečanju s člani **Sveta slovenskih organizacij (SSO)** je predsednik Walter Bandelj uvodoma spomnil, da ta krovna organizacija letos praznuje 50-letnico. V nadaljevanju so delovanje organizacij predstavili podpredsednica SSO za Videmsko Anna Wedam, predstavnica Združenja Don Eugenio

Blanchini Romana Udovič, predsednik Zadruga Most Giuseppe Qualizza, urednik petnajstdnevnik Dom Ezio Gosgnach in predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete Miloš Čotar. Izpostavili so pomen povezovanja z nemško manjšino in stalen trud za ohranitev slovenskega jezika na tem področju. Ob tem je nujno najti dobre rešitve za delo z mladimi. DMO je potrebno razviti v tako smer, da se bo tudi po izteku financiranja projekta lahko nadaljevalo delo znotraj gospodarskega področja. Predstavili so nekatere misli, ki so jih vodile pri oblikovanju členov za Videmsko pokrajino v Zaščitnem zakonu, predvsem so se zavedali, da je za to področje potrebno zakonsko urediti področje šolstva in ekonomskega razvoja. Z zaščitnim zakonom je slovenska manjšina na Videmskem pridobila na ugledu. Združenje Don Eugenio Blankini, ki letos praznuje 30-letnico, si prizadeva za to, da bi poučevanje slovenskega jezika postalo del šolskega kurikula. Letos imajo že 6 učiteljev, ki na sedmih šolah poučujejo že 350 učencev. Sodelujejo s šolami v Posočju. Želijo si širitev slovenske šolske mreže v pokrajini. Letos 60-letnico praznuje tudi časopis Dom, ki je tudi v Kobaridu najbolj bran časopis. Na področju kulturnega delovanja se trudijo, da bi pritegnili čim več mladih v društva, ki v sodelovanju organizirajo tudi večje projekte, kot so festivali in revije. Izrazili so veliko skrb zaradi pomanjkanja verske oskrbe v slovenskem jeziku.

Na dvojezični šoli Pavel Petričič v Špetru sta se ministrica in državna sekretarka srečali z ravnateljem Davidom Clodigom, predsednikom Zavoda za slovensko izobraževanje Stefanom Predanom in predsednikom sveta zavoda Federicom Dugarom. Pogovor je tekel o dvojezičnem izobraževanju in aktualnih potrebah šole. Ideje o šoli so se začele v začetku osemdesetih let, ko je zasebni vrtec obiskovalo pet otrok. Šola je bila z zaščitnim zakonom poddržavljena, danes pa je v slovensko-italijansko dvojezično izobraževanje od pomladnega oddelka vrtca do srednje šole prve stopnje vključenih že več kot 200 otrok. Šola sodeluje tudi s šolami v Sloveniji. Njen ustanovitelj, Zavod za slovensko izobraževanje, danes skrbi za šolske prevoze in poletne aktivnosti ter si kljub naraščajočim stroškom prizadeva ohranjati dostopne cene za družine. Dnevno v in iz šole prepeljejo 80 otrok na relacijah od Krmina do Vidma. Želijo si, da bi tudi v Videmski pokrajini imeli višjo srednjo šolo ter tudi tako omogočili pogoje za izobraževanje ustreznega učnega kadra, ki bi ostalo v pokrajini. Ob tem so izpostavili, da sta krovni organizaciji letos spomladi ustanovili šolski forum, ki obravnava vprašanja slovenskega šolanja v deželi. Opozorili so, da se tehnično omizje za slovenske šole na državni ravni, ki je bilo oblikovano leta 2023, še ni sestalo ter da je potreba po takem omizju tudi na deželni ravni, ki je pristojna za predšolsko vzgojo.

Popoldanski del obiska sta ministrica in državna sekretarka začeli na **Stari Gori nad Čedadom**, kjer ju je sprejel rektor svetišča, pater Francesco Zoccatelli. Moreno Tomasetig in Sandro Quaglia iz DMO Turizem Benečija sta jima predstavila že začeti projekt, s katerim želijo obiskovalcem približati zgodovino in dediščino tega romarskega kraja, kamor so dolga stoletja prihajali tudi romarji iz Slovenije. DMO ima svoje prostore in sprejemno točko v nekdanji hiši cerkovnika pri vhodu v vas. V okviru projekta načrtujejo razstavo o razvoju Stare Gore od začetkov do danes ter predstavitev življenja frančiškanske skupnosti. Posebna pozornost bo namenjena Starogorskemu rokopisu s konca 15. stoletja, katerega faksimile nameravajo razstaviti v prostoru pod zvonikom.

V **Špetru** sta ministrica in državna sekretarka obiskali tudi muzej Slovensko multimedialno okno (SMO), kjer sta najprej spoznali delovanje Inštituta za slovensko kulturo in Planinske družine Benečije. Vida Rucli (predsednica ISK), Živa Gruden, Iole Namor in predsednica Planinske družine Benečije Luisa Batistig so izpostavile, da Inštitut z muzejem, Beneško galerijo, jezikovnimi tečaji in kulturnimi dogodki pomembno prispeva k ohranjanju slovenske dediščine, prek DMO Turizem Benečija pa tudi k razvoju turistične ponudbe. Predstavili so jima tudi Brunin kot, prostor pred muzejem, posvečen prvi predsednici Inštituta Bruni Dorbolò. Izpostavili so potrebe po strokovni kadrovski krepitvi, večji prepoznavnosti ter željo po ureditvi kulturnega doma v kletnih prostorih muzeja, knjižnice in prostora za mlade. Planinska družina Benečije je poudarila tesno sodelovanje s Slovenijo, zlasti s Posočjem, ter številni obiski planincev iz Slovenije.

Sledilo je srečanje s predstavnikoma stranke Slovenska skupnost Miho Korenom in slovenske komponente Demokratske stranke za Videmsko Iole Namor, ki sta predstavila aktualni položaj in izzive slovenske skupnosti na tem območju. Poseben poudarek sta namenila izobraževanju in njegovemu pomenu za ohranjanje slovenskega jezika ter prihodnost mladih. Poudarila sta tudi skupno skrb za slovensko skupnost ter pomen sodelovanja.

Na Občini v Špetru je ministrica pozdravila udeležence **javnega posveta o dvojezičnih krajevnih imenih**, ki ga je organiziral Centralni urad za slovenski jezik pri Avtonomni deželi Furlaniji - Julijski krajini v sodelovanju s Slovenskim raziskovalnim inštitutom (SLORI). Na posvetu so predstavili prve rezultate Delovne skupine za standardizacijo slovenskih krajevnih imen v Italiji ter razpravljali o njihovi dosledni in vidni rabi.

Obisk sta ministrica Lep Šimenko in državna sekretarka dr. Jaklitsch zaključili v Svetem Lenartu, kjer sta se **srečali s predsednikom Skupnosti gorskega območja Nadiže in Tera Antoniem Comugnarom ter župani 15 občin**, ki sestavljajo skupnost: Špeter, Podbonesec, Sveti Lenart, Srednje, Sovodnje, Grmek, Dreka, Čenta, Fojda, Tavorjana, Tipana, Ahten, Neme, manjkala sta župana Barda in Prapotna, sodelovala je tudi podžupanja Občine Kobarid. Govorili so o demografskih in razvojnih vprašanih območja, možnostih za mlade ter priložnostih za čezmejno povezovanje in skupne razvojne projekte. Vsi so pohvalili odlično sodelovanje s slovenskimi občinami. Izrazili so pričakovanje, da bi Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (EZTS) Skupne doline – Valli Condivise (župani 25 občin na italijanski strani in župani Kobarida, Bovca, Brd, Kanala in Tolmina – brez Kranjske gore - so januarja 2026 podpisali pismo o nameri za ustanovitev EZTS) čim prej zaživel in pričelo delovati. Na skupnem čezmejnem področju župani vidijo možnosti za razvoj čezmejne infrastrukture, šolstva in kmetijstva, predvsem pa novih oblik upravljanja naravne dediščine in turističnega razvoja, saj pokrajina nima le naravnih znamenitosti, ampak tudi bogato kulturno zgodovino, ki jo bogati razvejana kulturna dejavnost organizacij slovenske manjšine.

Spominska slovesnost v Svetem Lenartu

Uradni obisk se je zaključil s spominskim dogodkom v Svetem Lenartu, posvečenim lani preminulemu beneškoslovenskemu duhovniku in narodnemu buditelju msgr. Marinu Qualizzi. Na slovesnosti so predstavili knjigo njegovih spominov, ministrica in župan pa sta odkrila tablo s poimenovanjem zelenice pred cerkvijo po Qualizzi. Ministrica in državna sekretarka sta se spominu nanj poklonili tudi s položitvijo sveče na lokalnem pokopališču. Dvodnevni obisk je tako ponovno potrdil zavezano podporo Republike Slovenije rojakom v zamejstvu.